

Sensul Trianonului

Strădania colegilor arădani de a celebra Tratatul de la Trianon, după un secol de la semnarea sa, este nu numai un gest de neuitare, ci și unul de onestitate istorică. Întreprinderea este și o modalitate de prețuire față de acei bărbați de stat care au făcut posibilă stabilirea judicioasă a frontierei de vest și includerea Aradului acolo unde îi era locul decis de istorie, adică în România.

După orice mare război, oriunde și oricând în lume, au existat învinși și învingători. Întotdeauna, învinșii au fost pedepsiți, iar învingătorii au decis soarta țărilor din zona lor de acțiune. Însă, pentru prima oară în istorie, învingătorii din Primul Război Mondial au fost obligați să țină seama, în proporție covârșitoare, de voința popoarelor implicate. Învinșii, ca întotdeauna, au avut frustrările și suferințele lor, dar, în cazul special al poporului maghiar, o parte din elită (cea de extracție nobiliară) a dramatizat excesiv lucrurile, preferând victimizarea în locul realismului. Toate provinciile istorice și țările desprinse în 1918 din fostul Imperiu Austro-Ungar aveau alte majorități etnice decât popoarele dominante care dăduseră numele colosului bicefal din centrul Europei. Prin Trianon nu s-a făcut altceva decât s-a consfințit rezultatul luptei pentru aplicarea dreptului popoarelor la autodeterminare. În consecință, tot ceea ce este legat de centenarul Trianonului trebuie să fie detașat de contingent, trebuie privit fără înverșunare și încadrat în contextul general de recunoaștere a noii arhitecturi a Europei prin sistemul de tratate de la Paris (Versailles, Saint Germain, Neuilly-sur-Seine, Trianon și Sèvres) din 1919-1920. România de la 1918 s-a legitimat în lume în 1919-1920, iar legitimarea au făcut-o instanțele internaționale de atunci. România nu se bucură de tristețile altora, dar nu există niciun motiv ca să nu celebreze marea sa împlinire.

Istoria este interpretată diferit de către diferitele popoare. Românii, polonezii, cehii, slovacii, croații, lituanienii, letonii, estonienii, grecii și mulți alți europeni celebrează tratatele de pace de la Paris tocmai fiindcă acestea au acceptat deciziile popoarelor de formare a noilor state naționale și federale, pe ruinele imperiilor german, austro-ungar, țarist și otoman. De acum un secol și până astăzi, alte decizii cu putere juridică internațională au confirmat – în linii mari – tratatele din anii 1919-1920 și existența statelor naționale din regiune. Nostalgia după fostele imperii este liberă să se manifeste, dar orice discuție despre actualitatea acestor formațiuni multinaționale devine caducă. Mai ales că astăzi, statele și popoarele din fosta „Europă de Răsărit” comunistă militează pentru integrarea cât mai deplină în Uniunea Europeană. Sau, mai exact, în viziunea României, așa ar trebui să facă.

Ioan-Aurel Pop